

I. N. 7. C.
DISSERTATIO ACADEMICA
DE
**POENIS
VIRTUTUM,**

QUAM,

*Consentiente Amplissimo SENATU Philosophico
in Regia ad Auram Academia,*

PRÆSIDE

MAG. **JOHANN E
BILMARK,**

HIST. & PHIL. PRACT. PROF. REG. & ORDIN.

Atque Facultatis Philosoph. h. a. DECANO,

Publicæ disquisitioni submittit

JOHANNES BRUNNERUS,

ABOËNSIS,

IN AUDITORIO MAJORI DIE XXV. Nov.

ANNI MDCCLXVII.

H. A. M. C.

ABOË, Typis Regiæ Academiæ,

Til Herr Auctoren.

Då affecter och fördomar få råda hos menniskior, hånder nog ofta, at Dygder och förtjenster blifva undertryckta.

Men såsom Dygden ej kan lämna sina älskare obelönda, så sker ock, at de som en gång fattat smak för densamma, likasom drifvas, at icke allenast jämt och med alfvar fortfara i des dyrkan; utan ock at genom frågd och vett bana sig väg til Årans högder. Edert exempel, Min Herre, bör jag med skiål åberopa mig härutinnan. Uti Edert lefverne framlyser så ren dygd, at sjelfva afvunden ej kan fördunkla dess förtjenst. Närvarande Lärdoms prof ådagalägger nogsam, at i genom idoghet och visdom söken i framtiden göra Eder säker för ondskans anfall och stadig i motgångs stormer.

I, Min Herre, bören derföre skatta Eder lyckelig, som redan i Eder blomstrande ungdom hunnit få vida. Låten detta än framgent blifva föremålet af Edert bemödande, så är jag säker, det Himlen ej lærer förgåta, at hugna Eder med den belöning, som Lärdom, Flit och Dygd förtiena. Jag är alltid

Min Herres

uprictiga vän och
tjenare

JAC. MALLEEN.

PRÆFATIO.

Paradoxon forte multis videbitur, quod liberalis exercitii gratia in publicam lucem nunc emittimus argumentum de *Pænis Virtutum*. Tibi vero, quisquis demum sis, qui virgulam elevasti censoriam, ut eadem nos graviter ferias, vicissim dictum putes ætium THEMISTOCLIS effatum in EURYBIADEM, ferocem illum Lacedæmoniorum Regem: *Feri, sed audi*. Perlegas itaque, Benevole Lector, si commodum Tibi fuerit, exiles has paginas: rumineris etiam, quæ hic adferimus, argumenta; nec amplius, ut speramus, rubrum nostræ dissertationis Te offendet. Scilicet exhibemus Tibi tabulam impotentiae generis humani, non qualem optavimus, sed qualem in Historiarum monumentis passim invenimus. Cernes in hac quid fiat, dum præjudicia Rationem, beneficam illam Microcosmi Dominam, de folio dejiciunt & hujus locum occupant.

nuspiam invenirentur; vellem virtutes nullibi algerent, nedum vexarentur; optarem etiam, ut præjudicia, in perniciem virtutum tendentia, nullius animo amplius insiderent; verum quum hæc ipsa in desideratis tantummodo sint, causam virtutum me acturum existimavi, si hisce pagellis ostenderem, quam immeritas ipsæ patiantur pœnas, & quantum a seipsis dissentiant mortales, qui æqviori animo vitiorum crepuscula, quam alium Virtutum splendorem sæpe suspiciunt. Quod igitur hac mente Tibi, C. Lector, offerimus Specimen Academicum, quin meliorem in partem interpreteris, non tam speramus, quam potius confidimus.

§. I.

Ne in ipsis hæreamus principiis, erunt nonnulla de notione tam *pœnæ*, quam *virtutum* in antecessum præmittenda. Per *Pœnam* itaque intelligimus malum passionis, quod alicui infligitur ob malum actionis ex mandato Superioris. Scilicet voluntas humana talis est, ut non inclinetur nisi per repræsentationem alicujus vel boni vel mali, id est vel per præmium vel per pœnam propositam; sed quum experientia adfatim doceat, quod multorum tanta sit pervicacia & adeo perfricta frons, ut præmia ad voluntatem rite flectendam sæpe non sufficiant, quisque facile animadvertit, ipsam Legis vim, nec non hinc pendentem salutem publicam exigere,

exigere, ut aliquid mali, certo illos mansuri, statuatur, qui actiones Legibus contrarias committere non dubitent. Ex quibus necessitas poenarum in republica satis superque constat. Enimvero quum Superioris sit curam eo intendere, ut leges latae observentur, atque immorigeri intra officiorum gyrum contineantur; Principi etiam competit jus determinandi poenas, quibus Legum transgressores mulTABUNTUR. Quod si quis alius, publica auctoritate non munitus, talem potestatem sibi arrogaret, injuriam alteri, quamvis noxio, inferret, nec malum hoc poenae nomine insigniri posset. Præterea observandum est, quod poena quavis debeat esse delicto proportionata: Si enim illa gravior fuerit, trucem solummodo Principis animum indicat: Si autem delicto sit levior, expectata utilitas non obtinetur, quum delinquentis animus in maleficiis importuna hac mansuetudine confirmetur, nec metus hinc emergat, qui ceteros ab ejusmodi sceleribus deterreat. Sed linquamus horridam poenarum tabulam, ut imaginem Virtutis contemplerur, cujus tanta est dignitas, tantaque venustas, ut si oculis ipsa conspici posset, mirabiles sui amores excitaret. Per *virtutem* autem intelligimus studium, actiones suas ad normam Legum tam Divinarum, quam humanarum componendi. Quum itaque Leges Divinae & pleræque humanae eximiam spirent *Φίλανθρωπίαν* & ad salutem nostram apprime conducant; satis apparet, quanta sit Virtutum vis & præstantia in vita humana, & quam

felix sit respublica, cujus cives, si non singuli, quod a corruptis non expectandum est mortalibus, plerique tamen virtutibus sedulam navant operam. Hi enim, eximio aliis benefaciendi studio flagrant, non solum malefactorum ceteros laceffendi pruritus cohibebunt, verum quantum in se est, commoda tam publica quam privata gnaviter promovebunt. Quare cordatiores Politici Virtutem esse fundamentum felicitatis civilis existimarunt; quod verum esse quisque intelligit, qui modo perpenderit, quam turbulentus sit reipublicæ status, in qua vitia vel simulacra tantum Virtutum ad clavum imperii sedent, ubi proinde singula negotia præpostere & perversè geruntur. Addo denique in majorem dicendorum evidentiam, quod per Virtutes hic intelligamus homines, qui eisdem sollicitam navant operam,

§. II.

Quum itaque Virtutes a vitiis, & proinde, si fas & æquum semper servaretur, a poenis magis discrepent, quam æra distent lupinis; mirari convenit, quo fascine capti sint mortales, qui res adeo diversas confundant, & virtutes poenis adficere haud dubitent. Sed varium & mutabile animal est homo, nec eisdem semper regitur principiis. Deberet quidem in actionibus suscipiendis rationem sequi ducem, hujusque decretis convenienter sese com-

componere; verum quum hæc adfectuum lenociniis, quæ sensus blande adficiunt, sapissime contrariantur, dignitatem suam obliviscitur homo, & præjudiciis se in transversum rapi patitur. Quantum præconceptæ istæ opiniones, quæ velut jure quodam præscriptionis animam occupant, valeant, quantumque ipsæ in negotia etiam gravissimi momenti habeant influxum, nemo fere est, qui ignorat. Nocent præjudicia privatis; at si eadem latius serpsierint, & in plurimum infederint præcordiis, illos non raro excitant turbines, qui imperia firmissima graviter adficiunt. Tunc vero maxime periclitantur virtutes; sicut enim præjudicia rationi maxime sunt inimica; ita etiam fulmina sua in virtutes, ingenuas rationis filias, studiose dirigunt.

§. III.

Hæc de causis poenarum, quibus virtutes interdum adfici solent, generaliter dicta sunt; quod si quis propiorem illarum quæsierit rationem, hanc ab invidia potissimum arcessendam esse putamus. Indidit sapientissimum Numen pectoribus nostris Philautiam, eatenus non vituperandam, quatenus consistat in justo se suaque conservandi studio, quæ tamen intra hos limites se coerceri raro patitur, sed ex vicio naturæ humanæ circulos, a Deo definitos, sapius transgredi solet. Ex hoc fonte præter alia incommoda etiam illud malum propullulat,
A 3
quod

quod plerique quamcunque aliorum prærogativam
 lippis intueantur oculis, & quod alteri feliciter, non
 præter suum contigit meritum, sibi præceptum exi-
 stiment, atque æqualitatem naturalem, quam tant-
 opere deperiunt mortales, honorum gradibus tur-
 batam esse, sibi firmiter persvadeant. Quibus ac-
 cedit, quod invidiæ œstro perciti tanto minus ali-
 orum virtutes, imprimis si clariores fuerint, æquo
 animo ferant, tum quod in conscientia sua graves
 sentiant exprobrationes deterioris vitæ, tum quod
 vehementer timeant, ne egregii viri applausu civi-
 um suorum impotenter utantur; alios enim non
 iusta, sed sua, id est, perversa admodum metiuntur
 decempeda. Immo sicut tenebriones solis splendorem
 constante acie adspicere non sustinent; ita invidi
 probis bonisque viris insidias struere, eos variis ar-
 tibus circumvenire, atque egregia illorum facta
 atro notare carbone non dubitant, donec tandem
 eos sic premant, ut opprimant, aut mergant, am-
 plius unquam ne emergant. Dantur itaque, teste
 Historia, qui non dissimiles sunt Ephesii, qui ma-
 gnum illum HERMODORUM urbe sua ejecerunt his
 verbis: *Nemo de nobis unus excellat, sed si quis existi-
 terit, alio in loco & apud alios sit.* Quibus etiam
 arridet illud CARACALLÆ imperatoris responsum
 de fratre suo GÆTA a se occiso: *Sit sane Divus, modo
 non sit vivus.*

§. IV.

Sed secum forte cogitet quispiam, tanto minus
 esse

esse mirandum, si Virtutum alumni pœnis ab hominibus adficiantur, quod Deus ipse probis viris calamitates quasvis non raro immittat, dum contra malis pleraque ex voto succedant. Quod hoc ipsum contingat, nemo negabit; sed quod ejusmodi calamitates a parte Dei pro pœnis sint habendæ, nemo sanus adfirmare ausit. Enimvero ut de hac quæstione, ab antiquissimis inde temporibus agitata, quæ probos etiam in gravissimos dubitationum labyrinthos conjecit, sententiam nostram aperiamus, observare juvat, quod calamitates non sint unius ejusdemque indolis. Aliæ enim sunt *universales*, quæ vel totum vel pœne totum genus humanum affligunt; quibus & probi & improbi, diverso tamen respectu, simul sunt obnoxii: quia Sapientiæ Divinæ non conveniret, ab his, ubi semel ingravescere cœperunt, probos, si qui dentur, qui tales non meruerunt animadversiones, quotidianis liberare miraculis. Idem esto judicium de malis & calamitatibus *particularibus*, quæ integras subinde affligunt nationes, quamvis simul fatendum, quod turbulentis his temporibus probi eximiam & plane inexpectatam, jam hoc jam alio rursus modo sæpe experiantur Benignissimi Creatoris & Sospitatoris curam. Quod denique ad mala *Singularia* attinet, quæ contingenter respectu hominis eveniunt, his probi, permittente Deo, haud raro etiam premuntur, non quidem ut pœnis præcise, quamvis nemo mortalium tam probus sit, ut malis omnibus se indignum declarare possit; sed quia nexui causarum

rum naturalium, qui miraculo alioquin esset rum-
pendus, ita interdum implicantur, ut abesse neque-
ant. De cætero hæc mala, quæ probis contin-
gunt, suo non destituuntur fructu, sed Bonitatis
Divinæ eximia sæpe sunt documenta. Tristitia tamen
hæc inquires & acerba. Non diffiteor: Sed quum
Medicum laudamus, qui Theriacæ suæ viperam
admiscet, docta manu & saluberrimo effectu tem-
peratam; in Deo cur audacter improbamus, si
noxas Physicas subinde nobis immittat, sed tamen
sine nostra noxa? Cur ipsius consiliis indignamur?
Qvis quæso nescit, quod nimis insolescat & nimis
lasciviat homo, nisi repagulis istis intra officiorum
contineatur gyrum? Quin ut frumentum, si tritu-
ratur, folliculos suos exuit ac deponit; sic etjam
nos calamitatum concussiunculis paleas vitiorum
& pulvisculos vanitatum rejicimus: adeoque homi-
nes, si sapiunt, nullam causam habent querendi,
iniqua, noxia & Deo indigna se pati. Sed quum hæc
ipsa alterius sint fori, de ipsis ulterius differere, a
proposito nostro foret alienum.

§. V.

Excutiamus igitur nunc instituta gentium, ut
videamus, an virtutes in illis semper præsidium ac
patrocinium, quod adfatim merentur, invenerint,
vel num talia occurrant, quæ virtutibus fraudi fu-
erint. Non mihi jam est propositum, ad illas trans-
ire

ire nationes, quæ ob morum feritatem barbaræ sunt nuncupatæ; quarum tamen multæ Virtutum ac meritorum præstantiam suspexerunt. Quis autem ignorat, quod Græcia, domicilium prudentiæ, & Athenæ, acropolis ingenuæ vitæ olim sint habitæ. In hac tamen republica diu viguisse *Ostracismus* reperimus. Hic autem in eo consistebat, quod civis vel ob excellentem virtutem vel opes vel denique populi favorem decem annorum ad certum locum exterminatione per testularum collectionem condemnabatur, sed tamen sine famæ aut bonorum læsione injuncta. Imminuta quidem tantisper fama erat, *Politice* duntaxat, in regimine non amplius administrando, sed non *Ethice*, respectu ad honestum habitum. Erat igitur *Ostracismus*, iudice PLUTARCHO, invidiæ lenimen moderabile, quæ odium suum non extremo quodam malo, sed decennali absentia, quæ tamen pro re nata etjam abbreviari posset, invisi hominis exsaturaret. An pœna dici possit *Ostracismus*, multi multa disputant: contententes quidam, quod neque in se pœna neque supplicium ex Atheniensium opinione dici haberive *Ostracismus* potuerit. Erat autem *Ostracismus* malum passionis. Quodnam enim gravius malum, quam dulcibus eripi penatibus & ab amplexibus carissimorum parentum & amicorum temere divelli, quum omnia ea studiose quis fecisset, quibus & publicam & privatam sibi devinceret benevolentiam. Quam secunda in aliis terris experiretur fata, quem proprium non ferret natale solum? Esto,

quod omnes scirent, hunc vel illum Heroem propter grandia merita e patria sua fuisse seiectum, ne libertati civium insidias strueret, qua quæso ratione persvaderi, aut quo pignore convinci tamen possent alii populi ad quos se contulit quod in ipsorum civitate modestius se gereret, nec nova heic moliretur? Adeoque *Ostracismus* malum omnino fuit respectu personæ ejectæ & eodem mulctatæ. Hoc porro malum inferebatur ex mandato superioris; universus enim populus Atheniensis, qui superiorem in Democratico constituit imperio, congregabatur, ut sententiam condemnatoriam ferret. Verum quidem est, quod in Heroë expulso nulla fuerit culpa, aut malum quoddam actionis; Sedquum tale timeret populus ex ipsa virtute condemnati emanaturum, æstimatione civili pro tali rêvera existente est habendum. Quibus in unam summam collectis patet, *Ostracismum* ad pœnas omnino esse referendum. Immo hoc malum tanto gravius est censendum, quod cum cetera pœnarum genera sint introducta ad cohibenda vitia, illud rursus ad oppressionem virtutum, non quidem præcise ex intentione Atheniensium, sed tamen ex suapte indole valuit. Quamobrem VALLERIUS MAXIMUS: *Quid obest, inquit, quin publica dementia sit existimanda, summo consensu maximas virtutes quasi gravissima delicta punire, beneficiaque injuriis rependere?* Dicat quispiam, Athenienses amore libertatis conservandæ, & salutis publicæ, qua nihil prius nihil posterius esse debet civibus, tutandæ studio, hocce institutum introduxisse;

xisse; speciosa tamen hæc ratio funditus corrui-
tum cogitamus, quod non facienda sint mala, ut
inde eveniant bona.

VI.

Ab Ostracismo jam memorato nomine magis,
quam re ipsa differebat *Petalismus*, apud Syracusa-
nos receptus. Sicut enim viles testæ clarissimis
Atheniensibus fatales sæpenumero fuerunt; ita per
levissima oleæ folia gravissimorum meritorum He-
roës Syracusis fuerunt ejecti. Ut de hisce institutis
sententiam nostram plenius aperiamus, haud nega-
mus, salutem publicam esse supremam Legem; sed
dubito an eadem rite observetur, si egregii viri ob
ingenuas virtutes vel exilio vel alia pœna mulcen-
tur. Cum enim tales Heroës civili æstimatione
æqui polleant pluribus millibus, siquidem in ipsos
quadrare possit adfertum Israëlitarum in Regem
DAVIDEM: *Tu pluris es, quam decem millia nostrum*
2 Sam. XVIII. 3; Salus autem publica nequaquam
sibi constet, si aliquot millia civium malo quodam
præter meritum ita adficientur, ut patriæ suæ am-
plius inservire nequeant; igitur nec facta testaque
manebit eadem Lex, si membrum maxime sincerum
a corpore civili temere avellatur. Hactenus
posuimus, Virum illustrem meritisque gravem nul-
la probabili suspitione promovendæ potentiæ in re-
liquorum civium detrimentum premi, sed placide
sefe gerere; at si præsumendum, quod quis pallio

virtutum sua tegat vitia, & si iudiciis non dubiis
constet, quod res novare velit, atque consilia tam
singulorum quam publicæ utilitati inimica agitet;
tum utique fas erit & e re publica, ut pennæ ipsi inci-
dantur. Immo si iusta tranquillitas aliter obtineri
nequeat, potest utique talis, æquitate & ratione non
dissuadentibus, extra patriam aliquantisper ejici,
ne turbo, ab ipso vel excitatus vel excitandus, pu-
blicam felicitatem subito convellat.

§. VII.

Diffiteri nequit, quin apud Romanos, quam-
diu ipsorum floruit respublica, plures fuerint Herôes,
virtutibus ac meritis illustres; sed simul fatendum
est, quod quidam horum præter suam culpam mi-
nus prospera experti sint fata. Romæ tamen, dum
libera ipsa erat, nulla fuerunt instituta, quæ virtu-
tum culturam sufflaminarunt; sed dum adversita-
tum turbines in præclaros viros quandoque sunt de-
bacchati, nihil singulare hic contigit, quod in ali-
is terris non olim accidit & etiamnum accidat. Sic
ut enim ignavi, immorigeri & imprudentes passim
locorum dantur; ita dum hi cristas erigunt, aucto-
ritateque pollent, mox in bene meritos fulmina
moliuntur, & horum oppressione vel traductione
se, quod pueri in faba, invenisse putant. At post-
quam triumphali & deinceps imperatorum iugo
colla sua subdiderunt Qvirates, mascula illa & fere-
na

na reipublicæ facies valde mutata fuit, virtutesque partim arcte habitare, partim periclitari cœperunt. Immo persecutionum procellæ in illos potissimum a malevolis fuerunt excitatæ, qui innocentia vitæ & aliis benefaciendi studio inclaruerunt. Loquor Christianos primitivæ Ecclesiæ, quos robora quædam virtutum merito dixeris, sed qui propterea truculentius a Romanis, quam ferocissimi barbari habiti fuerunt, Quis enim, quæso, ignorat, quod quamvis PLINIO ab Imperatore TRAJANO id datum esset negotii, ut in vitam & mores Christianorum accurate inquireret, ille tamen, munere functus, in prolixa Epistola laudet illorum eximiam pietatem, nihilque sese invenisse scribit reprehensione, nedum gravissimis suppliciis, dignum. Exstat quoque Imperatoris JULIANI APOSTATÆ insignis Epistola, in qua postquam sacrificulis multas leges præscripsit, non dissimulat, ista omnia se, Christianorum amulatione incensum, imperare. Si enim, inquit, *Sacerdotes nostri in elargiendis beneficiis segniores fuerint, præbunt Galilæis materiam liberalitate sua & beneficentia factionem suam stabiliendi & honestos Deorum cultores calumniandi.* Pari ratione in aliis passim locis Christianorum prædicat virtutes. Enimvero licet hostes Christiani nominis ita de Christianorum innocentia atque ingenua virtute admodum fuerint convicti, non tamen intermiserunt, eosdem gravissime exagitare & in exercitio pietatis deprehensos exquisitissimis subicere tormentis. Quid? Quod tanto magis culpandi sint Imperatores

ratores Romani, quod sævitiam suam non in unum alterumve virtutis alumnum, cujus integritas ipsis forte formidolosa esse potuit, sed in totum cœtum, qui mundanos tamen adspernabatur honores, vesano exercuerint consilio.

§. VIII.

Si porro a Romanorum nepotibus ad tempora, nobis propiora, pedem promoveamus, virtutum conditionem haud multo meliorem reperimus. Virtutum enim omnium fundamentum esse Religionem, nemo est, qui ignorat. Hæc igitur si vera & verbo Divino conveniens fuerit, tales in hominibus producit actiones, quæ DEO placent & felicitatem civilem promovent. Contra ea si figmentis scateat Religio humanis, & si decretis mortalium sæpe frivolis tantum tribuatur, quantum Oraculis Divinis, ex corrupto hoc fonte vitiorum tantum monstra existunt. His præmissis, quisque, qui modo vel superstitionibus vel immodica ambitione fascinatam non gerit mentem, facile animadvertit, quod Religio Protestantium in Scriptura Sacra magis fundetur, quam Romano-Catholica, & quod illa fortiora ad virtutem sectandam incitamenta, quam hæc suppeditet. Nihilo tamen minus Reges Galliæ post adsertam sibi a Protestantibus Regiam dignitatem, post auctam ab his Patriæ felicitatem per culturam artium manuariorum, in cives hos, sibi devo-

devotissimos , gravius sese gesserunt, quam in ferocissimos hostes, partim eos ex patria ejiciendo, partim aliis poenis ipsos adficiendo. Exhibet quidam ex Recentioribus nobis Epistolam & prolixam & cordatam, quam Regi Galliae transmissam esse memorat, in qua Huguenottæ rationem vitæ & rerum a se gestarum sic liberaliter exponunt: *Quoique la porte aux emplois militaires nous soit fermée, un grand nombre de Vos sujets Protestans n'ont pu voir Vos ennemis Vous declarer une guerre injuste, sans en être indignés. Ils ont pris les armes, & ont exposé leur vie pour Votre salut. Ils ont caché leur Religion pour donner un plus grand effort à leur Zele. La plupart de Vos officiers Subalternes, qui se sont signalés dans les dernières guerres, sont Protestans des différentes Provinces du Royaume. Ils ne croient point à la Messe; mais ils croient en vous, SIRE, & vous ne les trouverez jamais hérétiques, lors qu'il s'agira d'employer leurs bras, & de prodiguer leurs vies pour la gloire du Trone, le bonheur de L' Etat & la félicité de Vos Peuples. Idem vero Auctor non reticet, qualis sit conditio civium tam ingenuorum: Si trente personnes se réunissent dans une maison, & qu'elles choisissent un Mandarin de leur croyance pour les diriger dans la priere; s'ils s'assemblent, dis-je, & que ce complot Divin soit découvert, le Mandarin est pendu & les fideles sont envoyés aux galeres. Celui qui s'adresse aux passans pour les depoviller, & celui qui s'adresse à Dieu pour l'invoquer, sont coupables du même crime & punis du même chatiment.*

§. IX.

Prævidemus satis, quid hic reponere possint Romanenses, Scilicet: quod paria paribus rependantur, & quod non admodum serena & tranquilla sint fata, quæ in Protestantium terris subinde experiantur, qui Vicario S. Petri adhærent. Ad quod respondemus: Licet Principes Protestantium ægre ferant Romanenses, nihilo tamen minus paria illa, quæ hi tantopere crepant, sunt admodum disparia. Etenim cum Principes omnem intendere curam in id debeant, ut cives talibus imbuantur principiis, quæ Virtutum culturam promovent; Religio autem Pontificia plurimis, eisdemque perversis, placitis, quæ vitiorum potius, quam Virtutum præbent incitamenta, scateat; nemo miretur, si Catholicos, ut nuncupari volunt, in civitates suas ægre recipiant Protestantes, ne scilicet pars sincera civium trahatur. Immo quum ipsi Principes Catholici, discussis superstitionum tenebris & excusso auctoritatis Pontificiæ jugo, illos ipsos cultus Divini ministros, quos ut ejusdem Statores olim habuerunt, Ignatii Lojolæ adsecras intelligo, ex suis terris, ut rerum publicarum turbatores catervatim nunc ejiciant, nec Principibus Protestantium convenit, hos vel alios ejusdem furfuris crabrones suo amplecti favore, quum anguem in gremio suo ita alerent.

§. X.

§. X.

Dubium adhuc videri potest, an ingenua virtus etiam apud illos, qui meliora sapiunt, lata semper vel olim egerit, vel etiamnum agat halcyonia. Ardua omnino est hæc quaestio, cujus responsio non extra aleam est posita: ex qua tamen paucis nos expedire conabimur. Quum igitur homines sui fere sint similes, eorumque præcordia Livoris aestro palpitent, virtutem ingenuam exagitare non dubitant, adeo ut quo majoribus quispiam sive in sago sive in toga inclaruerit meritis, eo magis elaborent, ut ipsum ab honoris gradu deficiant. Præcipue autem mirari convenit levitatem ingenii humani in eo positam, quod homines, qui veræ pietati sedulam navant operam, qui in minimi momenti actionibus suam prius consulunt conscientiam, qui vitia, ut angve & peste graviora, effugiunt, qui porro erga alios mites & beneficos se quavis data & quaesita occasione exhibent, multi fere execrentur, vexent & de ipsis sinistre judicent; dum contra alii, qui adfectibus suis frena laxant, modo enormibus se non polluant vitiis, bene audiunt; immo illi sæpe hæresium fabricatores, hi autem orthodoxi habentur. Cujus rei adferri possent exempla, si id nunc ageremus. Hæc autem mittimus, & pios solummodo hortatos volumus, ut ita se gerant, ne alios vel offendant, vel in justas eorum suspiciones incendant; quo facto in vexationibus animum non despondeant, sed DEO eo tenacius adhæreant, quo magis eos ab

ipsius amplexu diveliere nituntur conglomeratæ, sed immeritæ, aliorum tempestates.

§. XI.

Esto igitur, quod virtutes pœnis & malis quibusvis subinde adficiantur, hi tamen casus virtutum culturam apud ingenuos sufflaminare non debent. Cogitemus potius, quod sicut in sole non sumus sine umbra; ita nec in fama sine aliqua livoris aut malignitatis nebula. Vivit tamen DEUS & probe videt procellas in eximios viros præter meritum excitatas, ipsosque, quæ summa Ejus est benignitas, ex illis vel eripiet, vel, ne fluctibus submergantur, sustinebit, tandemque post nubila Phœbum ori faciet, atque inimicos confundet. Summo huic Benefactori Sit Laus, honos & gloria in Sæcula Sæculorum.

